

Boendeplan 2022-2032 - Bostäder med särskild service, SoL och LSS

Framställan från socialnämnden

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Boendeplan 2022-2032 – Bostäder med särskild service, SoL och LSS, i enlighet med bilagan till promemorian, godkänns.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden har i samarbete med stadsdelsförvaltningarna sammanställt boendeplanen 2022-2032. Med hjälp av en stadsövergripande boendeplan för bostäder med särskild service kan Stockholms stad öka möjligheterna att bättre planera och tillgodose behovet hos personer som har behov av bostad med särskild service.

Boendeplanen utgår från Swecos prognos över behovet av bostad med särskild service samt från stadsdelsregionernas (västerort, innerstaden, västra söderort och östra söderort) boendeplaner. Varje stadsdelsnämnd har godkänt den del av boendeplanen som berör respektive stadsdelsnämnd.

Utbyggnadstakten motsvarar i nuläget inte behovet av bostäder med särskild service. Om man räknar med att alla projekt byggs enligt planering kommer det ändå att saknas 338 lägenheter för att nå stadsdelsregionernas uppskattade behov.

Sedan årsskiftet 2022 har socialnämnden ansvar för att beställa nya LSS-bostäder. Syftet är att öka likställigheten och tillgången till fler LSS-bostäder.

Beredning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att boendeplanen för perioden 2022-2032 speglar stadens behov på ett bra sätt.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Det finns ett stort underskott av bostäder med särskild service enligt LSS och SoL. Bristen har varit stor i många år och ett stort arbete kommer att behöva göras för att möta behoven av bostäder med särskild service. Bristen på lämpliga boenden gör att staden tvingas köpa platser utanför stadens regi och utanför lagen om valfrihetssystem (LOV). Det är negativt för stockholmarna som kan tvingas lämna orten där de växt upp och för stadens ekonomi.

Stadens olika nämnder och bolag behöver samverka för att fler LSS-bostäder och gruppboenden skapas, både i befintliga fastigheter och i nyproduktion. Att socialnämnden har övertagit beställansvar för bostäder med särskild service möjliggör för staden att på ett bättre sätt planera och möta behoven av boenden.

I kommunfullmäktiges budget för 2023 finns det antal utredningsuppdrag som kan ha bäring på arbetet med att öka antal bostäder med särskild service. Jag ser fram emot att få ta del av utredningarna. Jag är övertygad om att det råder konsensus mellan partierna om vikten av att intensifiera arbetet för att öka antal bostäder med särskild service enligt LSS och SoL.

Stockholm den 15 februari 2023

Alexander Ojanne

Bilaga

Boendepplan SoL och LSS 2022-2032 dnr KS 2022/693-3.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andrea Hedin (alla M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Gruppen personer med funktionsvariation återspeglar samhällets mångfald och är heterogen. De är rättighetsbärare och måste synliggöras inom stadens alla verksamhetsområden. Frågan om boende är central utifrån ett rättighetsperspektiv. Alla ska ha rätt till en bostad som tillgodoser ens behov, det är grundläggande för ett bra liv. Under en lång tid har det varit svårt att få till bostäder med särskild service i vår stad. Det var svårt för enskilda stadsdelar att se hur behovet skulle se ut och det var kopplat till stora kostnader. Det resulterade i för få bostäder och låg rörlighet mellan bostäderna som fanns. Därför valde vi under förra mandatperioden att centralisera beställansvaret från stadsdelarna till socialförvaltningen för att skapa bättre översyn och tydligare ansvarsfördelning. Det var ett viktigt steg framåt och vi gläds åt att se effekten av detta arbete där underskottet av bostäder med särskild service minskar stadigt. Men det är inte tillräckligt, och vi är långt ifrån klara. Arbetet behöver följas upp och de åtgärder som krävs för att säkerställa att efterfrågan möter

behovet behöver sättas in. För oss är det självklart att alla stockholmare ska kunna bo i sin stad oavsett funktionalitet.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Kristina Lutz (alla M), Jan Jönsson (L) och Karin Ernlund (C) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Med hjälp av en stadsövergripande boendeplan kan Stockholms stad öka möjligheterna att bättre planera och tillgodose behovet hos personer som har behov av bostad med särskild service inom valfrihetssystemet. Det ökar också möjligheten att skapa variation i utbudet av bostäder och säkra att den geografiska placeringen av bostäder över hela staden ökar.

Målet med den stadsövergripande boendeplanen är att tillgodose behovet av bostäder med särskild service samt att minska antal icke verkställda beslut och antal placeringar utanför LOV avseende dessa bostäder. Boendeplanen för år 2022-2032 baseras på prognos framtagen av Sweco och stadsdelsnämndernas boendeplaner som tagits fram regionvis (västerort, innerstaden, västra söderort och östra söderort). Varje region har skrivit en gemensam boendeplan som godkänts av respektive stadsdelsnämnd.

I Stockholms stad finns sammanlagt 1 490 lägenheter i bostad med särskild service enligt LSS och SoL. Det är en ökning med 55 lägenheter från föregående år. Av dessa planeras 63 lägenheter att avvecklas inom en tioårsperiod. I nuläget finns planerade projekt för 735 nya lägenheter vilket är en stor ökning från föregående år då antalet planerade projekt var 560 lägenheter.

Såväl prognos framtagen av Sweco som stadsdelsnämndernas uppskattade behov av bostäder med särskild service, visar att stadens befintliga bostäder med särskild service tillsammans med pågående projekt inte kommer att vara tillräckligt för målgruppen och stadens behov. Om man räknar med att alla projekt byggs enligt planering kommer det ändå att saknas 338 lägenheter för att nå uppskattat behov år 2032 om cirka 2 500 lägenheter. I förra årets boendeplan var differensen 506 lägenheter.

För att regionerna ska kunna tillgodose behovet för alla personer med bedömt behov av bostad med särskild service har 471 individuella avtal tecknats med privata aktörer som inte anslutit sig till stadens LOV-avtal. Av dem uppskattar stadsdelsregionerna att 72 procent skulle kunna bo i bostad med särskild service inom LOV om plats fanns. Anledningen att individuellt avtal tecknats är oftast platsbrist men också miljöfaktorer och särskilt anpassat stödbehov. Antal individuella avtal har ökat från föregående år med 40 avtal. Ökningen har skett i alla stadsdelsregioner. Trots en ökning av antalet individuella avtal så har merkostnaden per dygn för individuella avtal minskat.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 maj 2022 följande.

1. Socialnämnden godkänner boendeplanen 2022-2032
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till kommunstyrelsen

Reservation av Jackie Nylander m.fl. (V) och Lotten Hammar m.fl. (S), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L), Mattias Keresztesi m.fl. (M), Mariana Moreira Duarte (MP), Kristin Jacobsson (C) och Michaela Hollis (KD), se Reservationer m.m.

Ersätтарыttrande av Anna Rantala Bonnier (Fi) som instämde i Jackie Nylander m.fl. (V) och Lotten Hammar m.fl. (S) reservation.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 april 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Utbyggnadstakten motsvarar i nuläget inte behovet av bostäder med särskild service. Det är angeläget att staden kan erbjuda bostäder med särskild service för de Stockholmare med funktionsnedsättning som har behov och att utbyggnadstakten av bostäder med särskild service fortsätter. För femte året har staden tagit fram en boendeplan för bostäder med särskild service inom LSS och SoL och det är viktigt att staden fortsätter att följa utvecklingen.

Förvaltningen har iakttagit några förbättringsåtgärder som sammantaget skulle kunna öka platstillgången i bostad med särskild service vilka sammanfattas nedan:

- Utbyggnadstakten motsvarar i nuläget inte behovet av bostäder med särskild service. Det är angeläget att staden kan erbjuda bostäder med särskild service för de Stockholmare med funktionsnedsättning som har behov och att utbyggnadstakten av bostäder med särskild service fortsätter. För femte året har staden tagit fram en boendeplan för bostäder med särskild service inom LSS och SoL och det är viktigt att staden fortsätter att följa utvecklingen.
- Förvaltningen har iakttagit några förbättringsåtgärder som sammantaget skulle kunna öka platstillgången i bostad med särskild service vilka sammanfattas nedan:
- För att få en helhetssyn i planeringen och öka byggnationen av bostäder med särskild service kan socialnämnden se fördelar med att beställansvaret för bostäder med särskild service SoL handläggs av samma nämnd.
- Stadsdelsregionerna beskriver att det finns ett behov av profilboenden inom bostäder med särskild service. Socialförvaltningen avser att fortsätta utreda frågan.
- Staden behöver en överblick över alla bostäder med särskild service, även bostäder LSS för barn och ungdomar. Socialförvaltningen kan se fördelar med att boendeplanen även omfattar bostäder med särskild service för barn och unga LSS. Socialförvaltningen har identifierat flera punkter som tillsammans kan effektivisera förmedlingsprocessen. Socialförvaltningen avser att fortsätta det arbetet.

- Verksamhetsuppföljningen för de individuella avtalen behöver samordnas. Avtalstyp för bostad med särskild service behöver fortsatta analyseras och utvecklas.

Remissammanställningen

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 juni 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att boendeplanen för perioden 2022- 2032 speglar stadens behov på ett bra sätt. Det är viktigt att insatser anpassas till den enskildes individuella behov och utformas så att de är lättillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

Utbyggnadstakten av bostäder med särskild service motsvarar i nuläget inte behovet fullt ut även om glappet mellan behov och planerade bostäder har minskat något sedan förra årets boendeplan. Stadsledningskontoret anser att boendeplanen bidrar till uppfyllandet av stadens verksamhetsmål 1.4 I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet samt 2.2 Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov.

Under arbetet med boendeplanen så har flera iakttagelser framkommit och utifrån dessa så framförs i boendeplanen förbättringsförslag inom flera områden. Bland annat så lyfts beställaransvaret för SoL-bostäder, att även inkludera bostad med särskild service för barn och unga i boendeplanen samt förbättringsförslag inom förmedlingsprocessen.

Stadsledningskontoret delar den bild som ges i boendeplanen gällande de förbättringsförslag som socialnämnden föreslår. Stadsledningskontoret anser att det förenklar hanteringen med likadana processer och sammanhållen planering över bostäder med särskild service för vuxna ser socialnämnden och att även beställaransvaret för bostäder med särskild service SoL överförs till socialnämnden. Vidare ser stadsledningskontoret positivt på att även barn och ungas behov av bostad med särskild service ingår i boendeplanen, det ökar förutsättningarna för att bättre kunna planera och bygga för målgruppen. Det är även av stor vikt att förmedlingsprocessen för stadens bostäder med särskild service effektiviseras.

Stadsledningskontoret ser positivt på att stadsdelsnämnderna redovisar nettohyreskostnader per boendeenhet och att uppgifterna utvecklas och kvalitetssäkras.

Stadsledningskontoret föreslår att socialnämndens framställan Boendeplan 2022-2032 godkänns med hänvisning till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation av Jackie Nylander m.fl. (V) och Lotten Hammar m.fl. (S)

1. Att återremittera ärendet till socialnämnden för att ta fram ett förslag som fullskaligt täcker behovet av bostäder med särskild service år 2032, samt
2. att därutöver anföra

Stockholm har under många år haft ett stort underskott av bostäder med särskild service enligt LSS och SoL. Bristen på lämpliga boenden gör att staden tvingas köpa platser utanför LOV-avtal eller på stadens egna boenden, något som både är negativt för stockholmarna som behöver lämna orten där de växt upp och för stadens ekonomi. Staden står inför stora utmaningar att bygga ut i den takt och skala som den höga efterfrågan på servicebostäder kräver. Av förslaget till Boendeplan 2022-2032 framgår att de planerade bostäderna inte täcker behoven kommande år vilket vi ser allvarligt på. Det kommer att fattas ca 340 lägenheter med särskild service år 2032 om Boendeplanen antas enligt förslaget, vilket i sig är en förbättring från tidigare boendeplan där underskottet var över 500 lägenheter – men vi anser inte att det är tillräckligt.

Under de senaste åren har flertalet åtgärder vidtagits av olika majoriteter för att komma tillrätta med underskottet av bostäder för funktionsnedsatta.

Exploateringsnämnden fick i uppdrag att i samband med bostadsexploateringsprojekt säkerställa om projekten kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom LSS och socialpsykiatri. Beslut togs om att årliga stadsövergripande boendeplaner utifrån prognoser över behovet av bostad med särskild service ska tas fram. Ett nytt stimulansbidrag infördes för kommunala och privata utförare som bygger och startar nya bostäder med särskild service.

De åtgärder som sattes in har gjort att Stockholm har tagit några steg för att möta behoven. Tyvärr ser vi att åtgärderna inte räcker till och att situationen är akut. De synpunkter som har framkommit till socialnämnden under arbetet med årets boendeplan måste tas tillvara och åtgärder för att öka tillgången till bostäder behöver sättas in. Bristen på boenden kräver att staden tar ett omtag för att säkerställa att både allmännyttan och privata aktörer får fram bostäder med särskild service.

Boendeplanen behöver kompletteras med det reella behovet av utbyggnad kommande tioårsperiod, och vi vill se ett förtydligande av att det är kommunens ansvar att säkerställa att det byggs tillräckligt. Vi vill skapa fler bostäder, både i befintliga fastigheter och i nyproduktion. För att kunna möta behoven som anges i boendeplanen behöver vi säkerställa att markanvisningar görs med målgruppens bästa i åtanke. Politiken måste ta ansvar för att byggnadstakten ökar och det är ett faktum att marknaden inte kan eller bör förlitas på till den grad som det blågröna styret gör. I

de fall där staden investerar i att skapa nya bostäder för funktionsnedsatta ska driften av dessa skötas av staden själva.

Planering av utbyggnad av bostäder och en plan för hur målgruppen ska kunna nyttja bostäderna långsiktigt behöver vara stadsövergripande. Med en stadsövergripande beställarfunktion kan staden på ett bättre sätt planera och möta behoven av boenden. En stadsövergripande beställarfunktion kommer att ha andra möjligheter att driva på stadens bostadsbolag, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret för att skapa fler bostäder. Dessutom kommer kontakten med de privata verksamheterna och bolagen att underlättas genom en samlad kommunikationskanal till staden. Vi anser även att stadsdelarna överlag behöver få en mer närvarande roll i planeringen av byggnadsprocessen och i ett tidigare skede än vad som nu ofta är fallet.

Vi delar bilden av den problematik som finns kring kostnadsansvar. För målgruppen inom LSS övergår ansvaret för personen som flyttar till bostad med särskild service till den stadsdel som bostaden ligger i. Det kan betyda att en stadsdelsförvaltning med nybyggda gruppboende övertar kostnader från andra stadsdelsförvaltningar som de inte blir kompenserade för genom stadens ersättningssystem. Det är bra att staden avser att förändra detta.

Slutligen ser vi med oro på den politik som majoriteten driver med ombildningar, utförsäljningar och stoppade byggplaner. Majoritetens bostadspolitik riskerar att slå hårdast mot de grupper som är i störst behov av stadens stöd. Bostäder ska finnas för människor oavsett vilket behov de har eller vilket skeende av livet de befinner sig i. Stockholm behöver fler hyresrätter, inte färre. Kommunen är ytterst ansvarig för att beståndet är tillräckligt för att möta invånarnas behov. Här behöver alla berörda facknämnder involveras så att man stadsövergripande tar gemensamt ansvar för att säkerställa bostadsförsörjningen. Bostäderna som färdigställs måste också kunna tas i anspråk av målgruppen de är till för, där många har en låg ekonomi. I vårt Stockholm ska alla ha råd att bo oavsett ekonomi eller funktionsnedsättning.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L), Mattias Keresztesi m.fl. (M), Mariana Moreira Duarte (MP), Kristin Jacobsson (C) och Michaela Hollis (KD)

Gruppen personer med funktionsvariation återspeglar samhällets mångfald och är heterogen. De är rättighetsbärare och måste synliggöras inom stadens alla verksamhetsområden. Frågan om boende är central utifrån ett rättighetsperspektiv. Alla ska ha rätt till en bostad som tillgodoser ens behov, det är grundläggande för ett bra liv.

Under en lång tid har det varit svårt att få till bostäder med särskild service i vår stad. Det var svårt för enskilda stadsdelar att se hur behovet skulle se ut och det var kopplat till stora kostnader. Det resulterade i för få bostäder och låg rörlighet mellan bostäderna som fanns. Därför har vår grönblå majoritet valt att centralisera beställaransvaret från stadsdelarna till socialförvaltningen för att skapa bättre översyn och tydligare ansvarsfördelning. Det har varit ett viktigt steg framåt och vi gläds åt att

se effekten av detta arbete där underskottet av bostäder med särskild service minskar stadigt. Men det är inte tillräckligt, och vi är långt ifrån klara. Därför kommer vi att fortsätta följa upp arbetet och sätta in de åtgärder som krävs för att säkerställa att efterfrågan möter behovet. Alla stockholmare ska kunna bo i sin stad oavsett funktionalitet.